

DOSSIER P&V GROEP

TRENDS IN ARBEIDSWEGONGEVALLLEN OVER DE
LAATSTE 7 JAAR

24.04.2024

Verbinden. Versterken. Verzekeren.
pv.be • vivium.be

Inleiding

Het veiligheids- en gezondheidsbeleid op het werk stopt niet bij de bedrijfspoorten.

Waarom dit dossier?

Onze mobiliteit is de laatste jaren sterk veranderd. Met de opkomst van transportmiddelen zoals e-steps, elektrische fietsen of speedpedelecs en de vele deelsystemen is het aantal alternatieven voor de auto toegenomen, niet alleen voor privéverplaatsingen, maar ook voor woon-werkverkeer.

Maar wat is de impact van deze ‘zachte mobiliteitsshift’ op de woon-werkongevallen? Naar aanleiding van de Werelddag voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk op 28 april doken wij samen met onze preventie-ingenieurs en specialisten arbeidsongevallen in onze statistieken van de woon-werkongevallen van de laatste zeven jaar en merken alvast enkele duidelijke trends waar we in dit dossier even bij blijven stilstaan.

Dat is belangrijk, want **het veiligheids- en gezondheidsbeleid op het werk stopt niet bij de bedrijfspoorten!** Ook de ongevallen die gebeuren op de openbare weg, tijdens of op weg naar het werk, worden een steeds groter aandachtspunt voor werkgevers én verzekeraars.

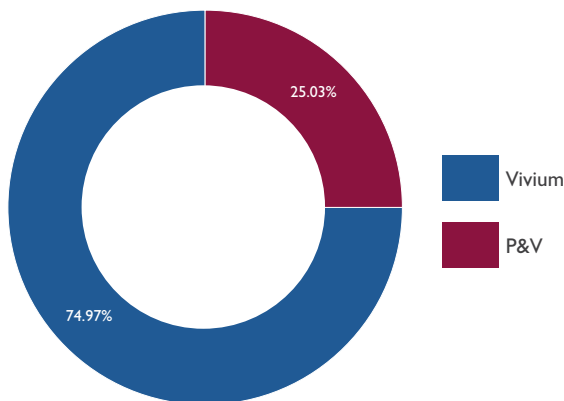
Inhoud

1	Samenstelling van de portefeuille arbeidsongevallenverzekeringen van de P&V Groep ...	4
2	Evolutie van het aantal arbeidswegongevallen sinds 2017	6
3	Wanneer doen zich de meeste arbeidsweg-ongevallen voor?	8
4	Met welke vervoermiddelen gebeuren de meeste woonwerkongevallen? En welke soorten ongevallen hebben de zwaarste gevolgen?	10
5	Is er een verband tussen de leeftijd en het risico op een arbeidswegongeval?	14
6	Welk advies kunnen we geven aan werkgevers en werknemers op basis van deze cijfers?	16
7	Preventie is de beste verzekering. ...	17

I Samenstelling van de portefeuille arbeids- ongevallenverzekeringen van de P&V Groep

 Het is belangrijk te onderstrepen dat dit dossier **in de eerste plaats is gebaseerd op de portefeuille arbeidsongevallen van de P&V Groep**. Deze telt vandaag meer dan 10.000 werkgevers/ondernemingen ('verzekerden'), waarbij het aandeel van het merk Vivium ongeveer 75% bedraagt.

Aantal verzekerden per merk

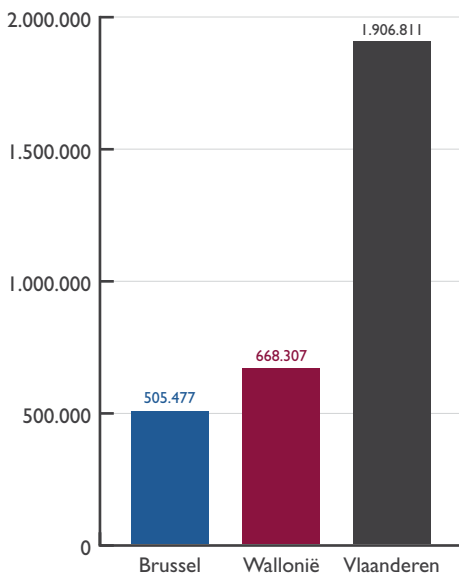

De P&V Groep is een Belgische verzekeraar die actief is in alle gewesten van het land. Onze portefeuille is bijgevolg een representatieve doorsnede van de arbeidsmarkt in België.

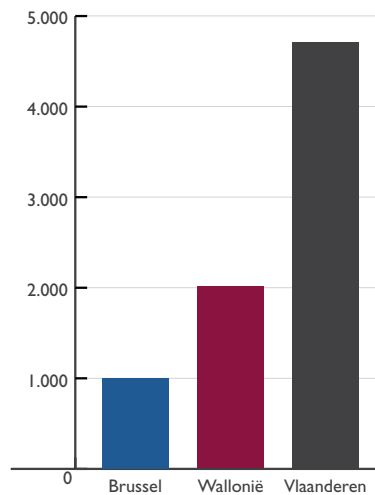
Voor dit dossier hebben we ons geconcentreerd op onze arbeidsongevallenstatistieken van de voorbije zeven jaar:

Aantal arbeidsplaatsen per gewest¹

De regionale verdeling van onze portefeuille arbeidsongevallenverzekering ziet eruit als volgt (aantal contracten met minstens 1 schadegeval in 2023):

Aantal werknemers met minstens 1 ongevalsangifte in 2023 voor de P&V Groep per regio

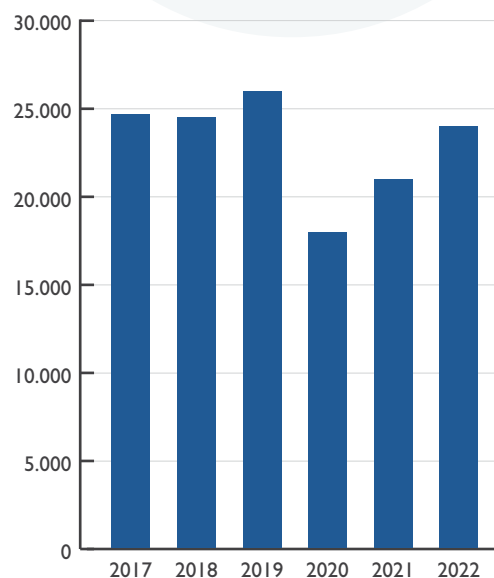

2

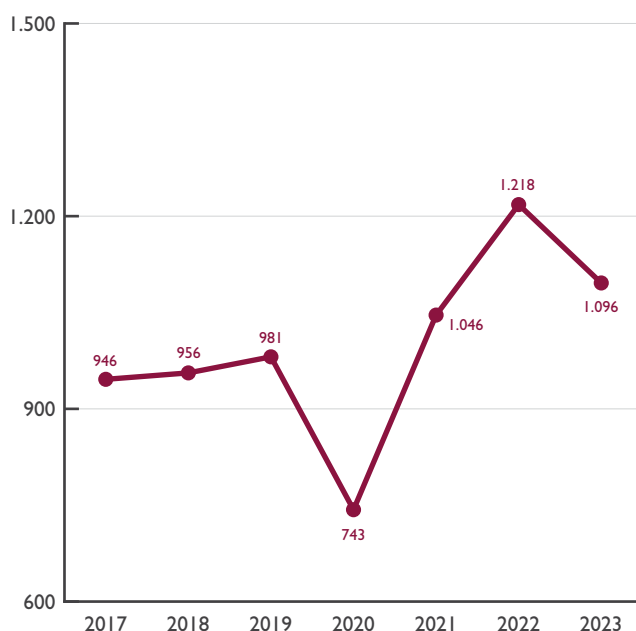
Evolutie van het aantal arbeidswegongevallen sinds 2017

Volgens de statistische verslagen van het Federaal agentschap voor beroepsrisico's (Fedris) is het **aantal ongevallen op weg van en naar het werk in ons land de laatste jaren vrij stabiel gebleven**. Met name in 2020 en 2021 zien we evenwel een daling van het aantal ongevallen. Deze is toe te schrijven aan de coronapandemie en de (telewerk)maatregelen die toen van kracht waren.

Aantal arbeidswegongevallen in België over de periode 2017 - 2022 (bron: Fedris)

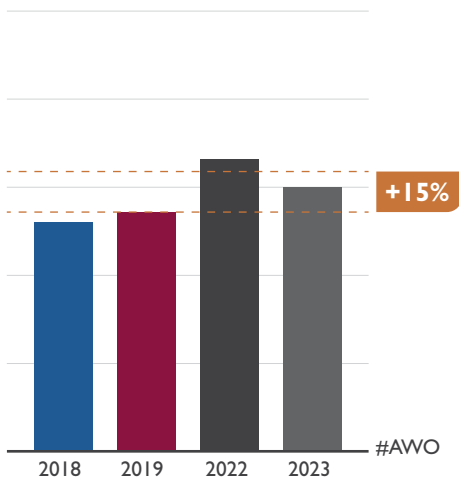
#AWO zonder toename portefeuille

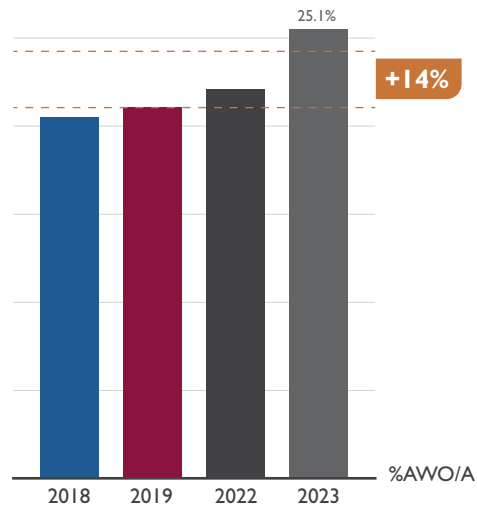
De daling van het aantal ongevallen tijdens de pandemie en als gevolg van de lockdownmaatregelen is merkbaar in alle categorieën van arbeidswegongevallen (d.w.z. ongevallen zonder gevolgen, ongevallen met afwezigheidsdagen, ongevallen met permanente gevolgen en ongevallen met overlijden).

Vergeleken met de nationale cijfers stellen we voor 2020 een gelijkaardige daling vast.

Na correctie van onze cijfers op basis van de groei van onze portefeuille zien we echter voor 2022 en 2023 een duidelijke toename van **meer dan 15%** ten opzichte van de cijfers van vóór de lockdown in 2020. Het is af te wachten of deze trend zich in de toekomst zal doorzetten, maar de frequentie van de ongevallen op weg van en naar het werk neemt licht toe. We zien dezelfde trend voor wat de ongevallen op de werkvloer betreft, maar proportioneel neemt sinds 2017 het aandeel van de arbeidswegongevallen in het totale aantal aangiftes van de bij de P&V Groep verzekerde werkgevers wel steeds meer toe.

Evolutie Arbeidswegongevallen die werden vergoed (cijfers gecorrigeerd volgens de groei van de portefeuille)

Evolutie van het aandeel van de weg van/naar het werk in het totale aantal verzuimongevallen (werkplaats en arbeidsweg)

De arbeidswegongevallen zijn niet erger dan vroeger

In de voorbije zeven jaar stellen we geen verhoging vast van de ernst van de ongevallen op de weg van en naar het werk. Het aantal ernstige ongevallen (met een arbeidsongeschiktheid van meer dan een maand) en heel ernstige ongevallen (met een arbeidsongeschiktheid van meer dan drie maanden) bleef constant. Toch is aandacht geboden, want bij **ongeveer één verzuimongeval (d.i. een arbeidsongeval dat leidt tot werkverzuim van ten minste 1 dag) op drie blijft het slachtoffer gedurende meer dan een maand arbeidsongeschikt en meer dan één slachtoffer van een arbeidsongeschiktheid op 10 heeft meer dan 3 maanden nodig om te herstellen!**

Vaststellingen en conclusies:

- Het aantal arbeidswegongevallen lijkt licht te stijgen volgens onze statistieken (+15%). De komende jaren zal blijken of deze trend zich doorzet.
- De ernst van de ongevallen is onveranderd. Arbeidswegongevallen zijn niet meer of minder ernstig geworden, terwijl de verkeersveiligheidscijfers in het algemeen lijken te dalen. Ongeveer één slachtoffer op 3 van een verzuimongeval heeft een herstelperiode van meer dan 1 maand en bij 1 slachtoffer op tien is dat meer dan 3 maanden.
- 2020 was duidelijk een heel uitzonderlijk jaar: er waren uiteraard minder arbeidswegongevallen, maar deze waren in verhouding wel ernstiger.
- Het aandeel van de arbeidswegongevallen in het totaal aantal aangegeven arbeidsongevallen (op de werkplek en op de weg van/naar het werk) blijft toenemen. Reden te meer voor werkgevers én arbeidsongevallenverzekeraars om in te zetten op ongevallenpreventie in het verkeer.

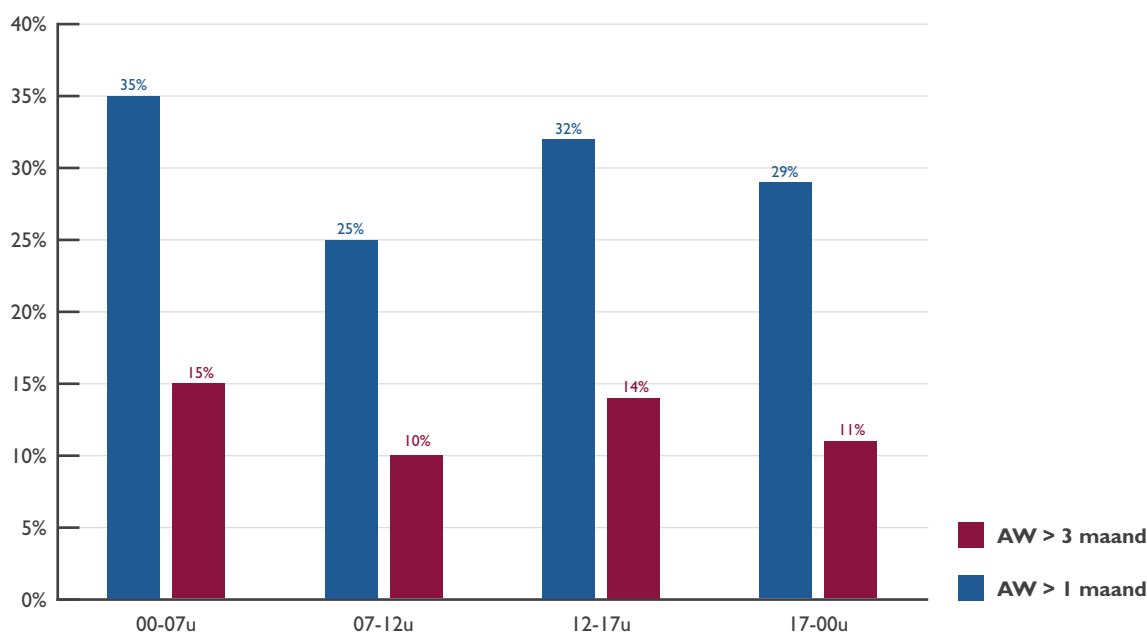
3

Wanneer doen zich de meeste arbeidswegongevallen voor?

Vroege ochtend + winter = de verliezende combo!

Uit een cijferanalyse van meer dan 10.000 arbeidswegongevallen blijkt dat de verplaatsing naar het werk veel gevaarlijker is dan de terugtocht naar huis. We stellen vast dat er 's ochtends ongeveer 50% meer aangiftes zijn. Natuurlijk hebben sommige werknemers flexibele werktijden, maar deze groep is een minderheid. De oorzaken van dit verschil tussen de ochtend en de avond zijn niet gekend, maar de stress om op het werk te geraken, de piekende verkeersdrukke en de niet-gestroomde wegen in de winter zijn mogelijke verklaringen.

We merken ook op dat de arbeidswegongevallen die heel vroeg 's morgens gebeuren doorgaans bijzonder ernstig zijn. Een werknemer die om 7 uur 's ochtends vertrekt heeft 40% meer kans op een ernstig ongeval (meer dan 1 maand arbeidsongeschiktheid) dan zijn collega die later vertrekt en loopt bovendien zelfs 50% meer risico op een heel ernstig ongeval (meer dan 3 maanden ongeschiktheid).

Dit is zelfs nog meer het geval in de winter. De P&V Groep registreert namelijk 50% meer ongevallen op weg naar het werk in de herfst- en winterperiode. Dit seizoensverschil blijkt nog duidelijker als we kijken naar de verplaatsingen in de ochtend: in de lente- en zomertijd gebeuren er 's ochtends en 's avonds bijna evenveel arbeidswegongevallen, terwijl in de herfst en winter veruit de meeste ongevallen bij het begin van de dag plaatsvinden. De toestand van de wegen lijkt dus een doorslaggevende factor te zijn voor alle transporttypes (te voet, tweewielers, auto).

Vaststellingen en conclusies:

- Er gebeuren 50% meer ongevallen op het traject naar het werk ('s ochtends) dan op de weg terug naar huis ('s avonds).
- Ongevallen vóór 7 uur 's ochtends zijn 50% ernstiger.
- De P&V Groep krijgt 50% meer aangiftes in de herfst en winter dan in de lente en zomer.
- In de herfst- en wintertijd gebeuren de ongevallen nog vaker in de ochtenduren. Een mogelijke verklaring hiervoor is de toestand van de wegen op winterochtenden.

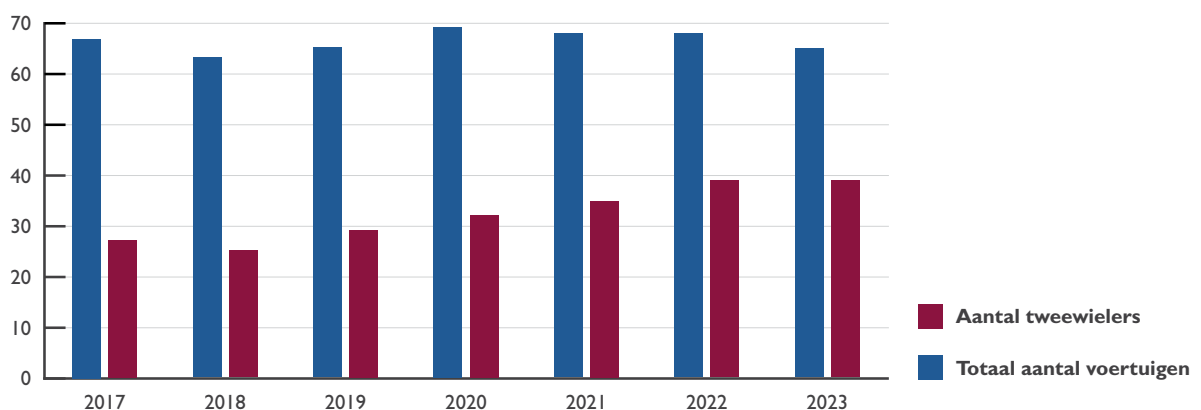
4

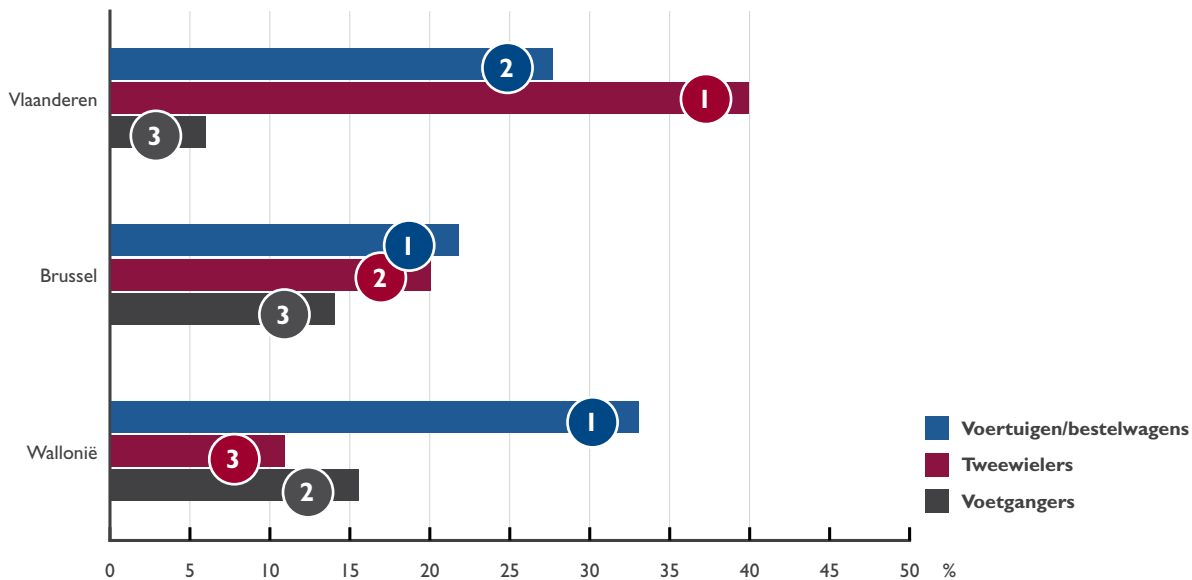
Met welke vervoermiddelen gebeuren de meeste woonwerkongevallen? En welke soorten ongevallen hebben de zwaarste gevolgen?

Opkomst van de tweewielers, maar verschillen per gewest.

Naar het werk gaan in Marche-en-Famenne is niet hetzelfde als naar het werk gaan in Gent. De vervoermiddelen en gewoonten zijn verschillend en die verschillen worden steeds duidelijker. In Wallonië is de auto nog altijd koning (op het platteland) en vertegenwoordigen ongevallen met voetgangers een groot deel van de ongevallen in de stedelijke gebieden. In Vlaanderen kiest men vaker voor alternatieven zoals de fiets, en dit omwille van de verstedelijking en de goed ontwikkelde infrastructuur voor fietsers. En uiteraard hebben deze regionale verschillen een impact op de ongevallenstatistieken van het woon-werkverkeer.

Er is echter één constante: de toename van tweewielers als oorzaak van onze arbeidswegongevallen. **Sinds 2017 zien we een sterke stijging van 50% van het aandeel van ongevallen waarbij tweewielers zijn betrokken.** Dit is een nationale trend die zich doorzet in elk gewest, maar met Vlaanderen op kop. Van alle vervoermiddelen bekleden de tweewielers er namelijk sinds 2020 de eerste plaats als we kijken naar de frequentie van de ongevallen op weg naar het werk (goed voor bijna 45% van de ongevallen in 2023). Brussel volgt op een afstand: daar zijn tweewielers in 2023 weliswaar het belangrijkste vervoermiddel in de ongevallenstatistieken, maar het verschil met de overige vervoermiddelen is er minder groot (tweewielers staan op eerste plaats met 'slechts' 20% van alle ongevallen). In Wallonië is de impact van de tweewielers op de woon-werkongevallen kleiner, maar toch steeg hun aandeel tussen 2018 en 2023 van 6% naar 19%. Daarmee komen ze op de tweede plaats, achter de auto die in Wallonië het vervoermiddel blijft dat in veruit de meeste arbeidswegongevallen is betrokken (meer dan 1 ongeval op 3).

Zijn ongelukken met tweewielers ernstiger?

Dat is in elk geval wat veel mensen denken, maar de cijfers nuanceren het gevaarlijke imago van de tweewieler. Het gaat er vooral om hoe je ‘ernstig’ definieert.

Sinds de Covid 19-crisis reed inderdaad meer dan één op de twee personen die een botbreuk opliepen op een tweewieler, terwijl het aantal ongevallen met tweewielers in dezelfde periode 38% uitmaakte van de arbeidswegongevallen. Tweewielers zijn dus oververtegenwoordigd in de categorieën van de meest ernstige ongevallen, maar dat is ook het geval met de ongevallen te voet. Glij- en struikelpartijen van voetgangers zijn over

het algemeen misschien niet zo spectaculair, maar ze scoren in verhouding ongeveer hetzelfde in de statistieken.

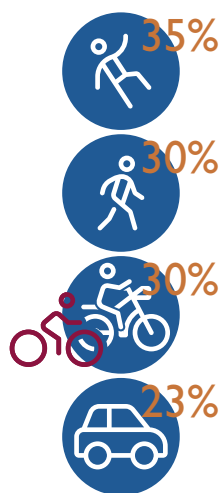
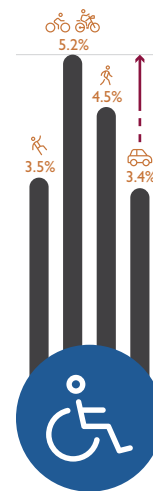
Bij ongevallen met tweewielers is de kans op breuken het grootst: in bijna 15% van de ongevallen met tweewielers heeft het slachtoffer een breuk, en bij auto-ongevallen is dat 5%. **Het risico om in het gips te belanden is met een tweewieler dus drie keer zo groot als in een auto.** Alleen een valpartij van een hoogte op een trap houdt nog meer risico in op een botbreuk (17%). En wederom zijn ook voetgangers niet echt beter af, want 13% van hen houdt een breuk over na een ongeval.

Laat ons nu even kijken naar de ongevallen waar het slachtoffer effectief gevolgen aan overhoudt. Dit wordt berekend als een percentage van blijvende arbeidsongeschiktheid, waarbij 100% het totale verlies betekent van het vermogen om te werken en deel te nemen aan de algemene arbeidsmarkt. Het percentage van arbeidsongeschiktheid wordt vastgesteld door de raadgevende geneesheer van de verzekeringsmaatschappij.

In deze context hebben personen die een ongeval krijgen met hun tweewieler op de weg naar het werk ruim **50% meer kans op een blijvende arbeidsongeschiktheid van meer dan 5%, in vergelijking met de bestuurders of passagiers van auto's of bestelwagens.**

Aan de andere kant, als we de ernst van een ongeval meten op basis van het aantal afwezigheidsdagen na dat ongeval, dan zijn ongevallen met tweewielers niet ernstiger dan andere.

29,9% van de ongevallen met tweewielers hebben meer dan een maand ziekteverzuim tot gevolg, en dat levert 'slechts' een derde plaats op: na de valpartijen van een hoogte (34,9% ongevallen met meer dan een maand werkverzuim) en valpartijen van voetgangers (30,0%). In dit klassemment heeft de auto trouwens het laagste percentage ernstige ongevallen (23,2%).

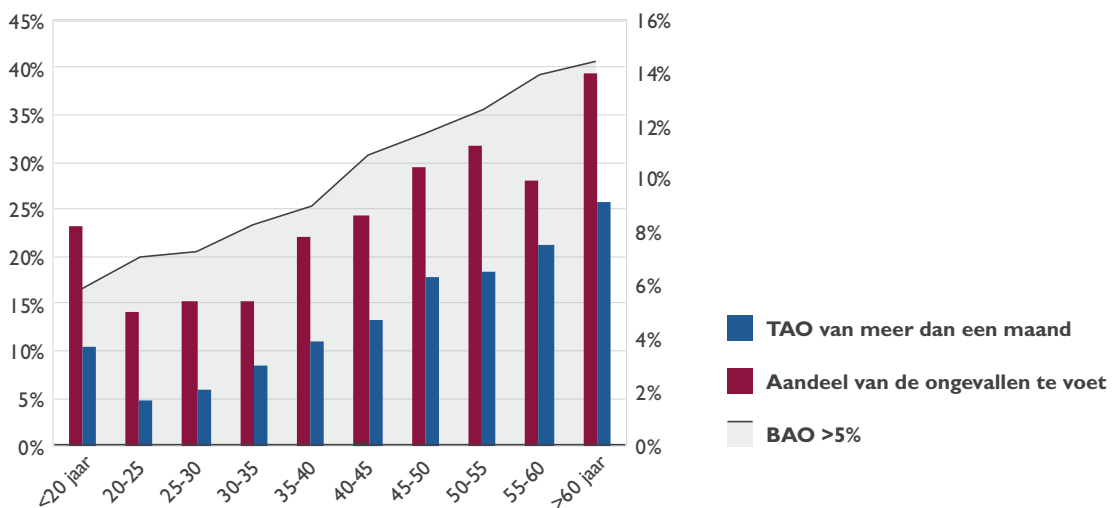
Vaststellingen en conclusies:

- Het aandeel van de arbeidswegongevallen met tweewielers is geëxplodeerd (+50% sinds 2017). We zien een stijgende trend in alle gewesten. Tweewielers zijn in Vlaanderen de belangrijkste vervoermiddelen bij ongevallen op weg naar het werk (45% in 2023) en ze bekleeden een tweede positie in Wallonië en Brussel.
- Wat de oorzaken van de woon-werkongevallen betreft, zijn er evenwel grote verschillen tussen de gewesten en ook tussen landelijke en stedelijke gebieden. De auto blijft ruim op kop in Wallonië (33%). Het aandeel van tweewielers in de ongevallen is bijvoorbeeld 8 keer groter in Gent dan in Charleroi, waar er dan weer 3,5 keer meer ongevallen met voetgangers gebeuren dan in de Arteveldestad.
- Ongevallen met tweewielers zijn ongevallen met een grotere impact op lange termijn (nawerkingen, breuken), met 3 keer meer risico op een breuk in vergelijking met de auto en 50% meer risico op ernstige nawerkingen. Wat de langdurige afwezigheid op het werk betreft, zijn ongevallen met tweewielers echter vergelijkbaar met voetgangersongevallen.

5

Is er een verband tussen de leeftijd en het risico op een arbeidswegongeval?

Relatieve ernst in functie van de leeftijd van het slachtoffer

Met de cijfers waarover de P&V Groep beschikt is het moeilijk te zeggen of de ene leeftijdsgroep nu vaker het slachtoffer wordt van een ongeval op weg naar het werk dan de andere. Dat komt omdat we geen vergelijkingspunten hebben.

We kunnen echter wel stellen dat hoe ouder het slachtoffer is, hoe ernstiger de gevolgen. Alle factoren nemen toe met de leeftijd: het aandeel ongevallen met ernstige nawerkingen¹ én het aandeel ongevallen met meer dan een maand arbeidsongeschiktheid.

Zo heeft een werknemer van 61 jaar na een ongeval 5,4 keer meer kans op ernstige nawerkingen dan een slachtoffer van 20 jaar. Ook het risico op een langdurige afwezigheid² op het werk is 2 maal groter.

We merken ook op dat, proportioneel gezien, **hoe ouder de werknemers worden, hoe minder auto-ongevallen ze hebben, vergeleken met de ongevallen te voet (vallen, uitglijden of struikelen)**. Ongevallen met voetgangers zijn ook het meest ernstig in termen van langdurige afwezigheid (en auto-ongevallen het minst ernstig). Er zijn echter meer gedetailleerde studies nodig om oorzakelijke verbanden vast te stellen. In dit stadium kunnen we niet zeggen dat ongevallen met voetgangers ernstiger zijn omdat vooral oudere werknemers hiervan het slachtoffer worden of dat ongevallen met oudere werknemers ernstiger zijn omdat ze hun oorsprong vinden in een verplaatsing te voet.

Bronnen

1. Met 'ernstige nawerkingen' wordt bedoeld: blijvende invaliditeit van meer dan 5%.

2. Met 'langdurige afwezigheid' wordt bedoeld: tijdelijke ongeschiktheid van meer dan 30 kalenderdagen.

Vaststellingen en conclusies:

1. Een arbeidswegongeval heeft een grotere impact voor oudere werknemers:

- Het risico op ernstige naderkingen voor een werknemer van 61 jaar is 5,4 maal groter dan voor een werknemer van 20 jaar.
- Het risico op arbeidsongeschiktheid van meer dan een maand is 2 maal groter.

2. Het aantal voetgangersongevallen neemt toe met de leeftijd:

- Oudere werknemers worden verhoudingsgewijs vaker het slachtoffer van voetgangersongevallen (vallen, uitglijden of struikelen) en minder van auto-ongevallen (het cijfer voor tweewielers is stabiel).
- Ongevallen met voetgangers leiden tot een langere afwezigheid op het werk dan auto-ongevallen.

3. Meer onderzoek is nodig:

- De oorzakelijkheid tussen leeftijd, type ongeval en de ernst ervan is niet zeker.
- Om de verbanden tussen deze factoren te begrijpen zijn meer gedetailleerde analyses nodig.

6

Welk advies kunnen we geven aan werkgevers en werknemers op basis van deze cijfers?

Ongevallen op de arbeidsweg hebben een steeds groter aandeel in de ongevallencijfers van onze werkgevers. De menselijke en financiële impact voor de maatschappij is groot. Daarom is het in het belang van de werkgevers om dit probleem samen met hun werknemers aan te pakken, zowel vanuit sociaal als financieel oogpunt.

Ter preventie van ongevallen op weg naar het werk geven we graag nog **enkele aanbevelingen** mee:

Voor werkgevers:

- Hou rekening met de regionale verschillen: in de stad is een andere aanpak nodig dan op het platteland. Daarnaast zijn ook de regionale gewoontes heel verschillend. Werkgevers in het noorden van het land moeten hun werknemers eerder sensibiliseren voor de risico's en preventiemaatregelen bij verplaatsingen met de fiets, terwijl werkgevers in Wallonië zich meer zullen moeten richten tot de autobestuurders.
- Tracht in kaart te brengen welke type van wegwerkongevallen bij uw bedrijf regelmatig voorkomen en stel aan de hand daarvan een preventieplan op.
- Dit preventieplan moet rekening houden met de preventiebeginselen: technische veiligheid, organisatorische veiligheid, opleidingen en vaardigheden.
- Als u als werkgever voertuigen ter beschikking stelt (leasing van auto's of fietsen), zorg er dan voor dat deze ook goed worden onderhouden. Veel ongevallen worden veroorzaakt door een technisch mankement, zoals een rem die niet goed werkt of een verminderde zichtbaarheid door defecte verlichting.
- Als werkgever kunt u een opleidingsprogramma voorzien voor de werknemers, bijvoorbeeld om hun rijvaardigheid te verbeteren, en dit zowel voor gemotoriseerde voertuigen als voor fietsers. Denk bijvoorbeeld aan een cursus defensief rijden of een cursus fietsvaardigheid. Bied hierbij incentives aan voor werknemers die deelnemen aan dergelijke veiligheidsprogramma's. Dit kan hen motiveren om deze veiligheidsmaatregelen serieus te nemen.
- Overweeg flexibele werkuren of thuiswerkmogelijkheden voor werknemers. Dit kan helpen om het risico op verkeersongevallen tijdens de spitsuren te verminderen.
- Werk samen met lokale overheden om gevaarlijke verkeerspunten in de omgeving van het bedrijf in kaart te brengen en eventuele alternatieve routes te bekijken.
- Organiseer bewustwordingscampagnes over verkeersveiligheid en de risico's van wegongevallen. Deze kunnen informatie bevatten over veilig defensief rijden, het belang van zichtbaarheid en het respecteren van verkeersregels. Zo kunt u uw werknemers bijvoorbeeld jaarlijks laten deelnemen aan een [verkeersquiz](#).

Voor werknemers:

- Zorg dat uw vervoersmiddel altijd in goede staat is (verlichting, remmen, richtingaanwijzers...).
- Wees steeds bewust van uw omgeving, tracht te anticiperen op situaties die zich kunnen voordoen, zoals overstekende voetgangers, inhaalbewegingen, weeromstandigheden.
- Wees hoffelijk, hou rekening met andere weggebruikers en hanteer een defensieve rijstijl. Laat u zeker niet afleiden door bijvoorbeeld smartphones en andere digitale apparaten.
- Ken de verkeersregels en respecteer ze.
- Vertrek op tijd: haast en spoed zijn vaak synoniem voor ongevallen.
- Bekijk of er eventueel alternatieve en veiligere routes zijn naar uw werkplek.
- Specifiek voor zwakke weggebruikers: zorg ervoor dat u goed zichtbaar bent en draag de nodige beschermingsmiddelen (zoals een helm).

7 Preventie is de beste verzekering...

... dus bouwen we als verzekeraar samen met onze experts in arbeidsongevallen en preventie-ingenieurs aan een beschermingsaanbod dat verder gaat dan verzekeren alleen. Dat doen we op het terrein, met een team van preventie-ingenieurs die dagelijks klanten-ondernemers helpen om een preventiebeleid uit te stippelen en er de nodige opleidingen voorzien. Maar ook digitaal delen onze experts hun kennis op een [website die 100% gewijd is aan ongevallenpreventie op de werkvloer](#).

Voor bedrijven met veel fietsende werknemers, zoals poetshulpbedrijven, ontwikkelden we een reeks [animatiefilmpjes met tips om veilig te fietsen in alle omstandigheden](#). Deze filmpjes bevatten geen tekstuele elementen, zodat ze ook kunnen worden gedeeld met wie geen Nederlands, Frans

of Engels begrijpt. Daarnaast stellen we een [fiche met richtlijnen](#) ter beschikking van werkgevers om hun fietsende medewerkers te sensibiliseren en te beschermen.

Zoals blijkt uit dit dossier **verdient de toeneemende groep fietsers en gebruikers van de zachte mobiliteit vandaag extra bescherming**. Daarom kunnen particuliere klanten uiteraard ook bij ons terecht voor een 100% digitaal afsluitbare en maandelijks opzegbare verzekering, die niet alleen klassieke en elektrische fietsen, maar ook elektrische steps, bakfietsen, hoverboards, segways en elektrische rolstoelen dekt. Standaard zijn ze hiermee verzekerd bij diefstal, materiële schade en pech, optioneel kan daar een dekking lichamelijke schade en/of rechtsbijstand aan worden toegevoegd.

Vragen over dit dossier of het preventieaanbod van de P&V Groep? Contacteer Tom DAUWEN | 0478 27 19 57 | tom.dauwen@vivium.be

P&V Groep

P&V Verzekeringen CV

Koningsstraat 151

1210 Brussel

www.pvgroep.coop

Verbinden. Versterken. Verzekeren.
pv.be • vivium.be

